

35. Teurastamolaitos¹⁾

Yleistä. Lihantuotanto oli v. 1969 maassa runsasta, koko tuotos oli 208.5 milj. kiloa, lisäystä edelliseen vuoteen 25.7 milj. kg eli 14 %. Sianlihaa tuotettiin 88.82 milj. kg, lisäystä n. 3 % ja naudanlihaa 111.36 milj. kg, lisäystä n. 26 %.

Kotimainen kulutus kasvoi 3.1 kg henkilöä kohden vuodessa nousten 40.8 kg:aan/henkilö. Maasta vietiin kaikkiaan lihaa n. 18 milj. kg.

Kertomusvuonna lisääntyi teurastamolaitoksen teurastusosaston toiminta merkittävästi. Kaikkiaan teurastettiin 98 220 teuraseläintä eli 9 786 768 kg, lisäystä edelliseen vuoteen kiloissa laskettuna oli 23 %. Vientiin teurastuttivat eri lihaliikkeet teurastamolaitoksella yli 300 000 kg. Vienti suuntautui Ruotsiin, Englantiin, Länsi-Saksaan ja Italiaan ja tapahtui vuoden viimeisinä kuukausina.

Teurastusmääriltään on teurastamo tällä hetkellä maan kolmanneksi suurin.

Myöskin tukkumyyntihallin ja syväjäähdyttämön toiminnassa oli lisäystä, joten teurastamolaitoksen kautta toimittivat siellä toimivat eri lihaliikkeet Helsingin markkinoille kaikkiaan yli 21 milj. kiloa lihaa eli pääosan Helsingin kulutuksesta.

Toiminta vihannestukkukeskuksessa ja ka-

latukkukeskuksessa oli vilkasta, samoin lisääntyi sivutoiminta.

Vuoden aikana suoritettiin peruskorjauksia teurastamorakennuksen kattorakenteissa ja sisätiloissa. Tilojen uudelleen järjestelyjen avulla saatiin laitoksen käyttölaboratorio sijoitettua eläinlääkäreiden työskentelyyn nähden tarkoituksenmukaisemmin, lisättyä ruhojen jäähdyttämötilaa n. 180 m² ja henkilökunnan sosiaalituloja n. 150 m². Teuraseläinten päiden ja elinten jäähdytys- ja käsittelytilat uusittiin.

Kiinteistöviraston maatalousosaston kanssa tehdyn sopimuksen perusteella laitos kunnosti Fallkullan navetan ruuhkatilanteen varalta tilapäisruokaksi teuraseläimille.

Vuoden alusta siirtyi laitoksen alueella oleva maidontarkastamorakennus kiinteistöviraston hallinnasta teurastamolaitoksen hallintaan.

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden lopussa 100. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 23, tilapäisiä 3, viransijaisia 1, sopimuspalkalla 21 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 52.

Eläkkeelle siirtyivät laborat.apul. Marja-Liisa Malkki 1.1.1970 lukien.

Aputyöntekijä Juhö Pohjasniemi kuoli 21.8.1969.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamolaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin kertomusvuoden kuluessa alempana mainitut määrät eri eläimiä.

Sonneja	9 611
Lehmiä	24 727
Hiehoja ja isoja vasikoita	8 556
Pikkuvasikoita	2 659
Lampaita ja vuohia	2 108
Sikoja yli 50 kg	47 958
Sikoja alle 50 kg	1 639
Hevosia	962
Yhteensä	98 220

Edellä luetellut ruhot vastasivat 9 786 768 kg lihaa, josta 52.6 % nautakarjan, 0.3 % lampaan, 44.1 % sian ja porsaan sekä 3.0 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o I.

Teurastusosastoilla hylättiin kertomusvuoden aikana lihaa 32 502 kg ja elimiä 82 594 kg, joten tältä osastolta hylätyn lihan kokonaismäärä oli 115 096 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet tuotiin teurastamolaitokselle maanteitse.

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin kertomusvuonna 300 749 kg lihaa. Tarkastukset kohdistuivat allamainittuihin ruholajeihin.

Sonneja	37
Lehmiä	963
Hiehoja ja isoja vasikoita	425
Pikkuvasikoita	2 818
Lampaita ja vuohia	721
Sikoja ja porsaita	165
Hevosia ja villisikoja	88
Yhteensä	5 217

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o II.

Lihantarkastamossa hylättiin kertomusvuoden aikana lihaa 52 668 kg ja elimiä 8 444 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 61 112 kg.

Tukkuhalli

Tukkumyyntihallin käyttö ruholajeittain oli v. 1969 seuraava:

Nautoja	66 342
Isoja vasikoita	32 064
Pikku vasikoita	6 533
Lampaita	7 724
Sikoja	77 030
Hevosia, hirviä ja poroja	1 547
Yhteensä, kpl	191 240
Muuta tavaraa, kg	289 701
Yhteensä, kg	17 987 621

Laboratorio

Laboratoriossa suoritettiin vuoden kuluessa 356 täydellistä bakteriologista tutkimusta, 1 116 keittokoetta ja pH-määrittystä sekä 788 mikroskooppista tutkimusta.

Trikiinien varalta tutkittiin 49 764 sikaa ja porsasta sekä 14 villisikaa, joista 1 villisiassa todettiin trikiinitauti.

Täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otettiin 0.34 % kaikista tarkastetuista ruhoista eli yhteensä 356 ruhoa. Näistä oli 179 teurastusosastolta ja 177 lihantarkastamolta. Hylätyksi tuli 230 ruhoa eli 64.6 % tutkimukseen otetuista. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 87, patologisanatomiset syyt 13, vieras haju ja korkea pH-arvo 32, leukoosi 1 sekä kahden tai useamman edellämainitun syyn perusteella 97.

Vain keittokoe ja pH-määrittys suoritettiin 1 116 ruhosta, joka oli 1.1 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Näistä oli 697 teurastusosastolta ja 419 lihantarkastamolta. Vieraan hajun ja korkean pH-arvon perusteella hylättiin 285 ruhoa eli 25.5 % tutkimukseen otetuista.

Ilman laboratoriotutkimuksia hylättiin suoraan 289 ruhoa eli 0.28 % kaikista tarkastetuista ruhoista.

Pernaruton varalta tutkittiin 1 lehmä, 1 sonni, 1 sika ja 1 hevonen, kaikki kielteisin tuloksin.

Tuberkuloositutkimuksia suoritettiin 784 siasta ja 1 sonnista. Haponkestäviä sauvoja todettiin 613 näytteessä, joista 1 sonnin ja 1 sian näytteet lähetettiin jatkotutkimuksiin Valtion eläinlääketieteelliseen laitokseen. Sika vahvistettiin tuberkuloottiseksi, mistä eläinkoe oli kuitenkin kielteinen. Sonnin osalta olivat tutkimukset kokonaan kielteiset.

Erityisesti salmonellojen toteamiseksi otettiin näytteet 1 vasikasta, 1 pikkuvasikasta, 202 siasta sekä pinnanäytteitä lihanleikkupöydistä, -laudoista, -tukeista sekä lihamylyistä, yhteensä 32, kaikki kielteisillä tuloksilla. Bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä todettiin *Salmonella typhimurium* 1 lehmässä, 1 vasikassa ja 1 pikkuvasikassa.

Antibioottien varalta tutkittiin kaikki täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otetut 356 ruhoa sekä lisäksi 9 ruhoa keittokokeiden yhteydessä. Edellisistä oli positiivisia tutkimukset 10 lehmän, 1 hiehon, 2 vasikan ja 2 sian osalta, jälkimmäisistä koe 1 lehmän osalta.

Sairasteurastamossa teurastettiin 16 lehmää, 2 sonnina, 1 vasikka, 3 pikkuvasikkaa, 6 sikaa ja 8 hevosta. Lisäksi obdusoitiin kuolleena saapuneet 1 lehmä, 2 pikkuvasikkaa, 17 sikaa ja 1 hevonen.

Laboratoriossa suoritettiin vuoden aikana 10 eläinlääkäriä lihan- ja 1 trikiinioppilas trikiinitarkastukseen liittyvän harjoittelun.

Tarkastuseläinlääkäriin toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VI.

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen kertomusvuonna tulleet lihamäärät kuukausittain käyvät ilmi eripainoksen taulukosta n:o III.

Syväjäädyttämö

Syväjäädyttämön kaikki pakkastilat olivat vuokrattuina läpi vuoden, samaten ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädyttämön pakkasvarastoihin säilytettäväksi otetut tavaramäärät kuukausittain käyvät ilmi eripainoksen taulukosta n:o IV.

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toimijoht. Antti Rentola puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana kontt. pääll. Bengt Krook. Ostoasiakkaiden edustajana oli kauppi. I Fagersten (varalla joht. U. Sorsakivi) ja rva Ethel Luoto (varalla A. Nikkanen). Myyntiasiakkaiden edustajana oli hortton. Nils Åström ja puutarh. Jaakko Paananen.

Kalatukkukeskus

Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa annettujen ilmoitusten mukaan kalatukkukeskukselle kaikkiaan 8 188 561 kg, josta suolattua kalaa 1 009 151 kg, tuoretta ja jäädytettyä kalaa 7 159 955 kg ja savustettua kalaa 19 455 kg. Yksityiskohtaiset tiedot kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Kalantuonti Helsinkiin kuljetustavan mukaan:

Tuoretta ja jäädytettyä kalaa

	kg	kg
vesitse	1 241 205	
autoilla	5 724 890	
rautateitse	<u>193 860</u>	7 159 955

Suolattua kalaa

autoilla	1 009 151
----------------	-----------

Savustettua kalaa

autoilla	19 455
----------------	--------

Yhteensä 8 188 561

Hallinto ja sivutoiminta

Käyttöosasto

Höyryä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 22 446 tn

35. Teurastamolaitos

199 710 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 8.90 mk/tn. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastusosasto 12 427 tn, syväjäädättämö 1 294 tn, sivutoiminta 8 400 tn ja hallintorakennus 325 tn.

V e d e n k u l u t u s oli kaikkiaan 271 878 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämmin vesi 41 914 m³, hallintorakennus 4 571 m³, jäätehdas 1 781 m³, teurastusosasto 86 702 m³, syväjäädättämö 77 060 m³, vihannestukkukeskus 4 700 m³ sekä sivutoiminta 55 150 m³. Veden hinta oli kertomusvuoden ajan 45 p/m³.

S ä h k ö v i r t a ostettiin sähkölaitokselta 10 000 voltin suurjännitteisenä ja muunnettiin se teurastamolaitoksen omilla muuntoasemilla 380/220 volttiin. Vuoden kuluessa ostettiin sähkövirtaa 3 596 000 kWh 238 954 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinta oli 6.65 p. Sähkön kulutus jakautui seuraavasti:

teurastusosasto 1 190 370 kWh, syväjäädättämö 1 641 000 kWh, sivutoiminta 699 000 kWh, vihannestukkukeskus 57 630 kWh ja hallintorakennus 8 000 kWh.

Teurastamon jäähdytyshuoneita ja jäättehdasta varten syväjäädättämön konehallissa olevat neljä ammoniakkikompressoria kävivät vuoden aikana yhteensä 15 742 t ja oli niiden sähkövirrankulutus yhteensä 555 000 kWh.

Syväjäädättämön 19 pakkasvaraston ja 5 jäähdytyshuoneen jäähdyttämistä varten oli konehallissa 7 ammoniakkikompressoria, joiden käyntiajat olivat yhteensä 32 821 t. Neljää pakastustunnelia varten olevat 4 ammoniakkikompressoria olivat vuoden aikana käyneet yhteensä 5 359 t. Sähkövirran kulutus syväjäädättämön jäähdytyskoneissa oli yhteensä 1 167 200 kWh.

Menojen ja tulojen yhdistelmä

	M e n o t		T u l o t		T u l o s	
	Talousarvio	Menot	Talousarvio	Tulot	Talousarvio	Liike
Yleinen teurastamo	2 039 000	2 201 703	1 874 000	2 071 112	+ 34 409	- 130 591
Syväjäädättämö	1 020 672	951 549	1 110 000	1 077 743	+ 36 866	+ 126 194
Vihannestukkukeskus	202 053	197 758	220 000	219 234	+ 3 529	+ 21 476
Kalatukkukeskus	268 936	254 637	207 000	173 709	- 18 992	- 80 928
Sivutoiminta	376 728	392 045	487 100	540 256	+ 37 839	+ 148 211
Yhteensä, mk	3 907 389	3 997 692	3 898 100	4 082 054	+ 93 651	+ 84 362

Rahoitustase joulukuun 31 päivänä 1969

<i>Vastaavaa:</i>	mk	mk	<i>Vastattavaa:</i>	mk
Kassavarat			Velkojat	66 113
Käteisvarat	222		Menojäämät	66 196
Shekkitilit	25 581		Ennakkotulot	40 243
Postisiirtotilit	7 861	33 664	Siirtomäärärahat	41 000
Ennakkovarat			Talletetut vieraat varat	485
Alitilittäjät		50	Laskennalliset velat	
Velalliset		9 185	Kaupungin keskuskassa	114 575
Tulojäämät		329 075	Tilikauden voitto	84 362
Laskennalliset saatavat		41 000		
		<u>Yhteensä 412 974</u>		<u>Yhteensä 412 974</u>

**Kantaomaisuustase joulukuun 31 päivänä
1969**

<i>Vastaavaa:</i>	mk
Arvopaperit	14 400
Irtain käyttöomaisuus	55 137
Rakennukset ja kiinteät laitteet	10 274 646
Tonttialueet	2 119 187

Yhteensä 12 463 370

<i>Vastattavaa:</i>	mk
Pääomavelka kaupungille	12 463 370

Yhteensä 12 463 370